

КПСС-эй ЦК-гай ПЛЕНУМЭЙ ТОГТООЛ

ДУНДА БА ДЭЭДЭ НУРГУУЛИЙН ХУБИЛГАН ШЭНЭДХЭЛГҮЙН ЯБАУЛ ТЭРЭНИЙН БЭЭЛҮҮЛХЭ ТАЛАА ПАРТИН ЗОРИЛГОНУД ТУХАЙ

[Түгэсхэл. Эхнийн 1-дхи нуртал]

2. Нургуулин ажал хэрэгт ленинск ёно гуримуудыг гүйсэд дүүрэнээр бэсүүлдэг, ардад гэгээрлийн хүтэлбэрилгэд мүнөө үеийн демократишдак хэрэг шугам бич болгодог хэдэ дунда ба дээд нургуулине шэнхдэн хубилгах абадальне шиндэхэй түрөөр бэсүүлдэхэд тунхаха болно.

Энэ зорилгоор өөлдөө өөлдөөгөө хүтэлбэрилгэд үргэд хэрэг, бээ даан байха эрх хуралсалы зургаанууды олгохо, залуу үетэниие эрхм шнартайгаар хургахын ба хүмүүжүүлхын түлээ тэдэний хариуцалга дээшлүүлэх эрилтэ тагтэгдана. Нургуулинуудта ба техникческ мэргэжлэй училищинуудта нийтн орган — соведудыи бий болгохо шухала, Багшанарийа гадна хуралсал, ажлша коллективуудай, нийтн эмхинуудай түлөөлгөшэд, түрэлхн олоороо тэдэ соведудыт оруулгедеха ёһотой.

Дээдэ ба тусхай дунда нуралсалы зургаануудыи хүтэлбэрилгэд коллегияны, демократишеса түхэлнуудыи хүтжөөх, нуралсалы зургаануудыи ба тэдэний гол халбаринуудай хүтэлбэрилгэдехе хүнгуудыг, тоосоонь шанадаг гурим уудаа дараалан бэсүүлэх. Районуудта, городуудта арай депутатудай соведудыи шадр гэгээрлийн хүтэлбэрилгын гүрэнэй-нийтн органуудыи — арай гэгээрлэй соведудыи бий болгохо, таармажтай гэжэ тоолохо. Тэдэ соведудуи конференцинууд дээрэ хунгагдаха. Нуралсалы, хүмүүжүүлгын түрүү дий дүршлэ дэмжээх ба дэлгэрүүлэх, бүгдэй нийтн педагогическа нуралсал хүтжөөх, нуралсалы зургаануудай материална хангалтад хайжаруулхын тула хэмжээнууды абаха гэжэ тэдэний зорилго болохо.

Арай гэгээрлэй бүхн халбаринуудай хоорондоо харилсан тунгалсадаг гурим шанагдаха, тэдэний хүтэлбэрилгын органуудыи нэгдүүлхын тула арга нүхээсэл байгуулаха гэжэ оролдохо шухала.

Арай гэгээрлэй хубилган шэнхдэхэй эрдэсий талаша хангалдаа СССР-эй Педагогическа эрдэсий академиин үргэе, хариуцалгы дээшлүүлэх, захиргаанууд хоорондын түхэлтэй болгон, тэрэниие хэлбэр хубилгах. Тихшдээ хүнуние хүн болгохо бүридүүлэх талээр, талгаларгай нуралсал, коммунист хүмүүжүүлгэд бэсүүлэх талээр гол шухала асуудалыи комплекскээр шэнхэлэн тодорүүлха хэрэгт эрдэсийт хүсэл оролдолгы зориюула.

3. Арай гэгээрлэй материално-техникческ үндэһий бэхжүүлэх талээр, тэрэний

техникческ хэлбэлтэй бэсүүлэх талээр томохон хэмжээ абуулганууды бэсүүлэх шухала гэжэ КПСС-эй Центральна Комитетэй Пленум ойлсоно.

Нургуулин наһа гүйсөөдүй хүүгэди хүмүүжүүлдэг эмхи зургаануудай тоо олошоруулжа, хүн зоний эрилтэй гүйсдөөр хангахын тула; нургуулинуудай юрэнх дээрэнь нэгэ халаанда хэсхэл үнгрэгдэг болохын тула, багшанарай дээдэ нургуулинуудай, багшанарай мэргэжл дээшлүүлгын институтуудай ашад үргэйтгөөр хүдэлхэрлээ арга нүхээсэл бич болгохын тула; район бүхэнд, город бүхэнд нургуулинууд гадур үлхэлээр абуулдаг эмхи зургаануудай комплекск бүридүүлхын тула; дээдэ, тусхай дунда ба мэргэжлэй нургуулиин материална үндэһий горитойхооор бэхжүүлхын тула багшанарай, студентуудай, хуралсалыи социальна ажлуудалай байдалы хайжаруулхын тула — арай гэгээрлэй хүтэлбэрилгэд үргэд зөөриие эх болгохо. СССР-эй Госплан, СССР-эй министрствэнууд, албан зургаанууд, союзна республикануудай Министруудай Советууд республика бүхэнд; нотаг бүхэнд эдэ зорилгоныи бэсүүлгын тодорхой бэсгөрүүдэи элриүүлэх ёһотой.

Нуралсалы зургаануудыи техникческ талээр хэлбэрн мэргэжүүлгын асар эх хэмжээ абуулганууды бэсүүлэх. Мүнөө үеийн, дэлхэй дээрхи зүйлнуудээ дутуугүй хайн нуралсалыи техникческ хэрэгсэлүүдэе, нургуулин, нуралсалыи-училчн хэрэгсэлүүдэе, приборнуудыи, үхбүүдэи нааданхуйнуудыи арай гэгээрлэйшэе, арай ажыхын халбаринуудта үйлдэбэрилгын гаргах абадалыи эрилтэе, нуралсал-хүмүүжүүлгын зургаануудыи мүнөө үеийн проектнуудыи зохёолгыи түргэдэхэ, тэдэ проектнуудыи барилга эрилтэеи бегони болзор соо хангах.

Учбигнуудыи, нуралсалы хэрэгсэлүүдэе, педагогическа литератураы бэлдэхэ, хэблэхэ хэрэгсэл үндэһөөрн хайжаруулаха шухала. Тэдэргээр хуралсалыи, багшанарыи, түрэлхидыи гүйсэд хангах, хүүгэди худалдаа абыхын түбэ учбигнуудыи нэмжэ гаргалгыи эмхидэхэ.

IV
1. Хуража абаһан залуушуулыи коммунист ёһоор хүмүүжүүлгыи улам хайжаруулаха, хубилган шэнхдэхлэйн эрилтэнуудыи гүнзгүүргөөр ойлгодог байхаар хүмүүжүүлэх хэрэгсэл партини, совет, нийтн эмхинуудыи, багшанарай баталан абаһан тогтоол шэглүүлгэдэхэй.

Хубин гэр байрн барилгыи хувиелгэ хэдэе хүнүүдэй эдэхи үхсүүл дээшлүүлгэти, национальна баялыг эх болголгойти ба арад зоний худал байдал хайжаруулгатай эхэ холбоотой социальн-политическ ба экономическ тон шухала зорилго гэжэ тоолохо гэдэ союзна республикануудай Компартинуудай ЦК-нуудта, партини криккомууд болон обкомуудта, союзна ба автономни республикануудай Министруудай Советуудай, арай депутатудай нотагай Советуудай гүйсэдкомуудта, СССР-эй министрствэнууд ба албан зургаануудта, предпритинууд болон эмхи зургаануудта, партини, совет, ажыхын, профсоюзэй ба комсомолой организацинуудта дурдагдаха. Хубин гэр байра бариха байдалыи тон бегони болзор эрид хайжаруулаха, тэрэний хэмжээ горит ойгоор үргэдэхэ, 1995 ондо 60 миллионгоо бага бич дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра ашаглагдаха оруулаха гэжэ анхаралаа абаха, энэний тула да бич байгаа ноесэнууд болон арга болемжонуудыи эдэбхитэйгээр, усд нэтрүүгээр бэлдэж олохо, хэрэглээ гэдэ даалгагдаба.

Хубин гэр байра барилгыи эмхидхлээ хайжаруулаха, газарай участогуудыи хуваарилха, барилга хээ талээр бич байһан үндэһэй баримтэгийи хизаарлануудыи болоуулаха, гэр байра барилгын подярдна ба ажыхын арга хүтжөөх хэмжээнууд хуралсалыи үрхэлгэдэхэ.

Өөртөө гэр баригшадай материално-финансова арга болемжонуудыи үргэдэхэ зорилгоор хуудэ нотагуудта ажлуудар эрхэдтэй 50 жэлэй туршдаа тухэкоер 20 мянган түхриг хэмжээний урьналамжа үгээхэ гэдэ СССР-эй Ноесэллэйн банда хувиелгэдэхэ. Гордой барилгашадта урьналамжа үгээхэ талээр хүнгрэллээнууд нилээд үргэдэхэ. Тоб-

коллективүүдэй эгээл шухала зорилго гэжэ КПСС-эй Центральна Комитетэй Пленум тоолоно. Обществэи бичажэ байдалыи шэнхлэх талээр партин теоретическ ба практическ ажал абуулгын нэгэл удхатай байһые үндэһэй лектическ бодомжотой болгохо, «түбэ дэлхэй бүхэлдэи революционни» ланал бодолтойгоор ойлгон абаха» (В.И. Ленин) шадбарие студентуудай, хуралсалыи эдэбхитэй бурилдүүлэх гэжэ шайншугай зорилго болно. Партини XXVII съездин, КПСС-эй ЦК-гай Пленумуудай шиндэхэбринууд соо, материалнууд соо, «Октябрь ба хубилган шэнхдэхэлгэ» — революци үргэлжлөөр» глэн нүхэр М. С. Горбачевой элмидхл соо, мүнөө Пленум дээрэ тэрэний хэллэйн үгэ соо бич байһан баян үдхыи гүнзгүүргөөр, ойлгосотойгоор харуулаха. Үеүүдэ хоорондын уг залгамжалгыи ойлгосотойгоор харуулаха, орон дотор болжо байһан хубилгалтанууд партини ба арайда баатарлиг габьяа солотой нягта холбоотой гэжэ ойлгуулаха, манай арайда агүүкэ үнгрэглэн замые үнэй эубоор, тон эхэ хэжюуагайгайр сийлүүлжэ үгээхэ, социализмын түлөө тэмсгэлээд түүхэд дий дүршлэеи арьбагдаха эрилтэйтэйгээр залуу хүнүүди хүмүүжүүлэхэ.

Общество шэнхэлдэг эрдэмүүди заалгын бодото бүхн ажил абуулаха хэдэе юмгыи өсөлдөө ухамхайн ойлгохо абаха, шадбартай болгохо, акабидейлай диалектическ харуулан наумно тобшолонуудыи гүнзгүүргөөр хэдүүлэ абаха талээр хуралсалыи түрэлхэ ёһотой. Тихшдээ үндэр үзэл бодолтойгоор, ноучно-материалистическ бодомжотойгоор, обществодо болжо байһан үзэгдэлүүдэи тон лэ ангийн хэрэг шугамһаа үлэмжалан сэгнэхэ шадбаритэйгаар хүмүүжүүлэхэ байха.

2. Ажал хуудэ акабидейлай емин. гол юм глэн ойлгыи нургуули өөрнөгөө бүхы ажал абуулгаар баталан харуулаха, хуралсалыи ба студентуудай эгээл шухала ажал болохо нуралсалыи нэрэ үндэһий, хүмүүжүүлгыи үүргэи дээшлүүлэхэ ээрэгтэй. Нуралсалдаа эсхэ сүсаягшадгөөр ажаллаха, эрдэм мэдэс олохо хэрэгтэй нонирхөөлгөөр, зохёохыи ёһоор, хариуцайгайгаар хандаха эрхэ нүхээсэл нуралсалыи зургаан бүхэндэ баталуулаха хэрэгтэй. Эрилтануудыи дээшлүүлхын хожуугаар эрхим хайнаар хуража эрмэлзэһыи али болхоор сэгнэхэ, залуушуулай науца ба научно-техникческ зохёохыи хүдэл-

мэрдэ хабадалгыи хайшаан дэмжээхэ, энэ хүдэлмэрийн түхэлыи олон янзын болгохо. Студентууды ба хуралсалыи хуража байһан сағанһа талһаи, нуралсалыи холбоогүй элдэб янзын хүдэлмэридэ, хэмжээ ябуулгануудта хабадуулжэ болохогүй гэжэ КПСС-эй ЦК тоолоно.

3. Улам гүнзгүүрүлгэдэжэ байһан демократиин орон байдалда ажаһууаар, ажаллахаар залуушуулыи бодото байдалыи жшээ дээрэ хуралсалыи шухала. Аляба юумэн тухай нэмээл аргаар, сэхэ руун хэллэхэ, багшанарай ба хуралсалыи профессорнуудыи ба студентуудыи хоорондо бээ бээ хундэлхэ, хамта ажаллаха бүхы арга нүхээсэл нуралсалыи зургаануудта нимэ зорилгоогоор байгуулаха, хуралсалыи ба студентуудыи бээ дааха мэдэрлээтэй бээ олохо, тэлэний аша түһетэй үсэхэнуудта, зохёохыи ажаллаха үргэн хэргэ гаргахэ. Юрэхий, политическ, хуули ёһотойгоор, социалист демократиизмыи ойлгохо талээр болборонгэй байхаар хүмүүжүүлэхэ, СССР-эй эрхэтэйни конституционн эрхыи, уялгануудыи, залуушуула гүнзгүүргөөр ойлгуулаха шухала. Бүхы шатын хүн зонийе, түбэй газарнуудтахи ба нотагшадтай кадрнуудыи хараадаа абен, нийтэ гүрэнэй програма болбожо, юридическ бүгдэй нийтн нуралсал эмхидэхэ.

4. Эдэр үетэний патриотическ ба интернациональна хүмүүжэлыи эрид шангаар хубилгах эрилтэ тагтэгдана. Совет Эхэ оройнонгоо ёһо заншлануудта ба баялгуудта, олон үндэһэй ратанһаа бүридэһэн манай оройной агүүкэ түүхэдэ хабааталһан глэн, Эсгээ оройноо үнэй сэхээр хамгаалдаг хүнүүд болохо гэжэ нийтн уялгалмай глэн мэдэрлэйтэйгээр бага наһаһаһа хуралса. Интернационализмын, совет арадуудай аха дүү ёһотой хани барисаннай нангин мэдэрлээртэй нуралсалыи зургаануудай бүхы акабидейлай нэбэрлэн байха ёһотой.

Ород ба үндэһэн хэлэнуудыи тэгш мэдэхэ абадалыи эдэбхитэйгээр хүтжөөхө, СССР-эй арадуудай хэлэнуудыи, мүн үндэһэй яһатануудыи хоорондо херисаха хэрэгсэл болбожо, совет арадуудай хайн дараараа нунган шэлэн ород хэлэе абаха, шудалха хэрэгсэе үндэһөөрн хайжаруулаха, ород ба үндэһэн хэлэнууд дээрэ хамта хуража абадал нургуулинуудта үргэдэхэ. Ондөө яһанай залуушуулай зүгисөө нотагай үндэһэн хэлэе шудалгалгыи хайшаан дэмжээхэ. Ямар хэлэн дээрэ нуралсал эмхид-

хээ тухай асуудалда ямаршые хүнгрэлтэ, хизаарлалта, захиран харгалсаха ябадал байха ёһотой.

5. Ургажэ абаа үетэний эдэбхитэй бодолой бурилдгалда, атеист хүмүүжүүлгэдэ анхаралаа шанагдаха. Оюун ухаанай үндэр эрилтэнуудыи гэгээр, гол хайханыи зүбөөр ойлгохо мэдэрлэйтэйгээр, бэсүүнгээ талирыи хүтжөөн хайжаруулаха эрилтэйтэйгээр ургажэ абаа үетэниие хүмүүжүүлэхэ.

Үхбүүдэй, бэсагадай, хубүүдэй эстетическ хүмүүжэлыи шанагдахын, оюун ухаагаа хоолонжо, буржуазна колоний соёл болборолойи нүлөөлгө орохоор заяанадашье байхагыи тула дэлхэй ба Эсгээ оройнонгоо соёлэй эрхим туйлалтануудтай тон хайнаар хандуулаха, зохёохыи ажал абуулгыи али болохоор хүтжөөх, арайда ёһотой искусствее шадмаргаар, суарилтаггүйгөөр идэһн нэбэрүүлэхэ шухала. Нургуулитай хамта эдэ бүхы ердоллогие комсомол, профсоюзуд, зохёохыи ажалтай холбоонууд, СССР-эй Соёлэй министрствэ, СССР-эй Госкино, СССР-эй Гостелерадио бээ дээрэ даажэ абаха ёһотой.

Залуушуулыи физическэ хувиелгэда ба спортдо үргэноор хайжүүлгын тула ямар захиргаанда хабаатый байһанһаи дүлдлэнгүй, нуралсалыи зургаануудай, спортниа бүлгүүдэй, предпритинуудай бич байһан баазануудыи бэхжүүлэхэ, аш үртэйтгөөр хэрэглэхэ, физкультурын кадрнуудай бэлдэхэ хайжаруулаха. Энэ зорилгоор арайда гэгээрлэй, СССР-эй Госкомспортэй, ВЦСПР-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай хүсэл оролдолгыи нэгдүүлэхэ.

Нуралсалыи гадур, ажаһууаг газартаи абуулгадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэрийи али болохоор баяжуулаха гэжэ хойшолуулагдашугай зорилгонууд нэгэн гэжэ КПСС-эй ЦК тоолоно. Эгээл шухалай гэхэдэ, үхбүүүн бүхэниие, эдэршүүлгыи, залуу хүниие өөр өөрныи дуратай юумээр хэсхэлдэ хамжуулаха, сүлөөтэй сатган техникческ, уран хайханыи зохёохыи эрилтэридэ абуулаха, спортдо, аялшагдаа хабадуулаха. Залуушуулай хайн дуратай нэгдэлдэ сү үргэлжэ анхаралаа хандуулаха, тэдэний ажал абуулгыи олондо түһетэй шэглэлтэй болбожо, эдэршүүлэй хайн юумээр нонирхыи хангахэ.

6. Бата бэхэ, эдэбхээрээ элүүр энхэ, оюун ухаанай баян байдалтай бүлбэ бурилдүүлэн байгуулаха, эхэ болонгон эхэнэр тухай, оройнойнай

ерэдүй гэгдэдэг хүүгэд тухай оролдогго гаргах гэжэ партини, совет, нийтн эмхинуудыи, ажлша коллективүүдэй, бүхы дээрэ обществэи уялгалда ба ажалда бэлдэлгын түлөө түрэлхидэй хариуцалгыи дээшлүүлэхэ шухала. Бүлгын, нургуулин, ажлша коллективүүдэй хоорондо харилсалгыи гүнзгүүрүүлэхэ.

Нургуулида ороодүй хүүгэдэ хүмүүжүүлгын гүрмидэ онсо анхарал хандуулаха эрилтэ тагтэгдана. Энэ хадэ хүнүн хүн болжо, бурилдэлгын шухала шата болдог, саяшхын хүтжэлтэи тодорхойлохо.

7. Үхбүүдэй ба залуушуулай нуралсалыи, хүмүүжэлыи политическ талээр хүтэлбэрилгын хэмжээ дээшлүүлхыи, нуралсалыи зургаануудай хүдэлмэрийн уг үдхыи гүнзгүүргөөр мэдээг байхыи, гэралжал байдаг шухала асуудалуудыи хайнаар мэдэхэ, бүтэмжэйтгөөр шиндэхээг байхыи союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудыи, партини захаргай комитетуудыи, обкомуудыи, горкомуудыи, райкомуудыи болон КПСС-эй ЦК-гай Пленум уялгалда. Дунда ба дээдэ нургуулины хубилган шэнхдэхлэеи бэсүүлгэдэ, нуралсалыи, хүмүүжүүлгын шанэр дээшлүүлэхэ хэрэгтэ олон түмэн багшанарай, мун хуралшадтай болон студентуудай хүсэл оролдолгыи эсүүлгэдэ нуралсалыи зургаануудай партини ажин организацинуудыи үргэе эх болгохо, тэдэниие бэхжүүлэхэ оролдогго гаргагдаха ёһотой.

Нургуулинуудай, училищинуудай, техникумуудай партини организацинуудай үсөөн хүнтэй байһые харадаа абан, ганшые партини багшанарай бэшэ, харин коммунистууд түрэлхидэй, базава предпритинуудай, партини организацинуудай, партини райкомуудай ба горкомуудай хүдэлмэрилгэдэй хүсэ эсүүллэн, партини райкомууд, горкомууд, тэдэний коллективүүдэй акабидейлай партини нүлөө дээшлүүлэхэ уялгата.

Багшанарай кадрнуудыи бэлдэхэ үндэһөөрн хайжаруулаха, үхбүүдэй хүдэлхэ шунгалтэ залуушуулай эрхим түрэллэгшадыи багшанарай нуралсалыи эмхи зургаануудта шэлжээ абаха шухала. Нуралсалыи эмхи зургаануудай хүтэлбэрилгэдэхэ хунгаха абадалыи үргэдэхэ, багшанарай кадрнуудыи шалгалдагдар болохо, политическ, ажал хэрэгтэй талээр хайн шэнжэ шаартагый, аруун зүй абадалтай хүдэлмэрилгэдэхэе багшанарай

лалгын хүдэлмэридэ дэбжүүлхын түлөө партиниа комитетуудай хариуцалга дээшлэнэ. Дунда ба дээдэ нургуулиие амжалтатгайгаар хубилган шэнхэлдэхэдэ, совет хүниие бүридүүлгэдэ партини үзэл сурталыи бүхы хүдэлмэрийи эдэбхитэй туһа — хургээ ээрэгтэй, Талгаларгай нуралсал эмхидэри бурилдүүлэхэ хүдэлмэрийн шухала хубин мун.

8. Арайда гэгээрэл, соёл болборолон дээшлүүлэхэ гэжэ Совет засагай, түбэй газартахи ба нотагуудтахи тэрэний зургаануудай анхарха шухала асуудал мун. Арайда депутатудай Советууд үргэн ололтуудыи түгэлжээ ээрэгтэй. Залуушуулай бүгдэ нийтн дунда нуралсал, мэргэжлэй хэрэг шугам ба бэлдэхэ хангалда, ороулаха, нуралсалыи эмхи зургаануудай, нургуулида ороодүй ба нургуулиһаа гадурхыи эмхи зургаануудай материална үндэһэй нурин бэхжүүлхын хувиелгээ, тэдэниие кадрнуудар буриндэхэ, багшанарай ажалыи, хуудал байдалыи, амаралтын эрхэ байдал хайжаруулаха талээр бүхы хүдэлмэрийи тэдэр эрэмхидэхэ ээрэгтэй гэжэ Пленум ойлсон заана.

9. Нуралсал хубилган шэнхдэхэ, эрдэм номдо хуража, мэргэжлэ шадбартай болохо эрмэлзэл залуушуулаа хувиелгэ, коммунист аруун зүй абадал, Эхэ оройноо алба хээ эрхээн ёһотой үндэр уялга залуушуулаа бурилдүүлэн хүмүүжүүлэхэ гэжэ ажал абуулгын шухала шэлжэл ажал Ленинскэ комсомол тоолохо ёһотой. Залуушуулай зохёохыи элгий шадбарие, ажалдаа хариуцайгайгаар хандалгыи, бүхы хэмжээгээр хүтжөөлдэхэ, гэдэний олон янзын эрилтэ хэрэглэмжэнуудыи хангалда муудай мугалтэ ээрэлжэн ашагдаха, бусдагыи тэдэхэлдэ байха гэдэн хүсэлтэй тэмсэлдэ комсомолой организацинуудай хүдэлмэрийи шэглүүлэхэ хэрэгтэй.

Пионерэй хүдэлмэрийн үдхыи шэнхлэхэ, үхбүүдэй хүтжээлдээ ашатай түһетэй байхаар тэрэниие эмхидэхэ. Пионерүүдэй коллективүүдэй эдэбхитэй хүдэлмэри абуулхыи олонныи, литература ба искусствэи ажал абуулгадэ шадые урлахэ. Пионерожагтануудай суртал бодолой ба мэргэжлэй бэлдэхэлэй хэмжээ дээшлүүлэхэ.

10. Үргэн олонинтын, тэрэний бүхы эмхи зургаануудай эдэбхитэйгээр хабадалсагый хэви, нуралсалыи эмхи зургаануудай акабидейлай түргэ байхагыи, залуушуулай туража ба хүмүүжүүлэхэ талээр олон янзын асуудалуудыи ажал татайгаар шиндэхэ болохо

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ БА СССР-эй МИНИСТРУУДЭЙ СОВЕДТЭ УЛАСХООРОНДЫН БАЙДА ХУБИЛГАН ШЭНЭДХЭЛГҮЙН АЖАЛ

«Хубин гэр байрн барилгыи хүтжөөлгө хуралдаха талээр хэмжээнууд тухай» тогтоол КПСС-эй ЦК ба СССР-эй Министруудэй Совет 1988 оной февралын 11-дэ баталан абаһан байна. 2000 он болгон совет бүлэ бүхэниие аялараа квартираар гэр, али умсын гэрээр хангах талээр партини XXVII съездин тебиһан зорилго дүүргэхын тула хубин гэр байрн барилгыи горитойгоор үргэдэхэлгэ ба шарыренэй хайжаруула онсо удхатай болсо гэдэ тэрэни соо тэмдэглэгдэнэ.

Орон дотор гэр байрн асуудал хурданһа шиндэхэ хын тула нимэ барилгада хүн зон өөлдөө хабадалсаха, тэдэний мунгэ зөөри хабадуулагдаха болохо, нүүлэй жэлүүдтэ совет хүнүүдэй эхэ болон олоо оршо болон ноесэнуудыи бүри үсэдөөр ашаглагдаха, кадрнуудыи тогтожо хүдэлгэхэ, хуудэ ажыхын продукци нэмжэ үйлдэбэрилхэ, ургажэ абаа залуу үетэниие ажал хээ хургахэ, гэр бүлэ бэхжүүлэхэ хэрэгтэй нимэ барилга туһа хүргэхэ. Эсэсэй эсэстэ хубин гэр байрн барилга хувиелгэ хүнүүдэй эдэхи үхсүүл бодаргаха, национальна баялыг эх болгохо ба арад зоний худал байдал хайжаруулаха шухала шэглэлүүдэй нэгэниие болохо байна.

Гэхэтэй хамта оройной олоон союзна республиканууд болон районуудта гүрэнэй капитальна домологонуудыи абаха шэглэлэй гол түлэб баримталагдааг дээрлэхэ, хубин гэр байрн барилгада анхарал хулар тагтэгдана, элдэб янзын хорилтонууд хэрэглэгдэнэ, барилгын материалнуудыи худалдага хизаарлагдана. Тихгээжэ тэрэний хэмжээн нилээн бага болоо.

Хубин гэр байрн барилгада хандалгыи үндэһөөрн хубилгалдаа, өөртөө гэр бариха гү, али хэлбэрн шэнхдэхэ дуратай айлуудай хэрэглэмжээнуудыи түргэнөөр хангалгада

шолон хэлбэл, городуудта хубин гэрнуудыи барилгада үгэдээг урьналамжа гурбан мянганһаа 20 мянган түхриг хүртээр эхэ болгодог, тэрэни тэрэни түүлжэ болзор 10-һаа 25 жэл хүртээр хураагдаха. Хүнэй зөөри байһан гэрнуудыи худалдаа абыхын тула нимэл хэмжээний урьналамжа тогтогдосон.

Гүрэнэй предпритэй (нэгдэл) тухай СССР-эй Хуулар хараалгадан эрхэнүүдтэй зохиолдоһан, хубин гэр байрн барилга хүтжөөхын, нэн түрүн барилгын хэгдэжэ байһан газар дээрэ инженернэй барилга бодохохын ба социальна барилгануудыи байгуулыи түлэбэ экономическа урмашуулгын жасануудай мунгэн зөөриие үргэноор хэрэглэхэ гэдэ предпритинууд болон эмхи зургаануудта дурдагдада. Ажалдаа ямаргаар хандадг байһыи, ажалһаи стажыи харадаа абажа, урьһаар абаһан үри шэрини 50 процент хүртээр хэмжээтэйгээр түлжэ, хүдэлмэрилгэдэхэе тунламжа үзүүлжэ гэдэ дурдагдада. Эсгээ оройноо хамгаалгын Агүүкэ дайныи инвэлиудыи болон хабадалдагшад, гэгээрлэй, элүүрыи хамгаалгын ба бюджетэи бусад эмхи зургаануудай хүдэлмэрилгэдэхэ нимэ тунламжа үзүүлгын тула нотагай бодожэ гэдэ хүнүн зөөри хэрэглэхэ гэжэ арайда депутатудай гүрэнэидуудта зүбөөгдэнэ.

Түрэнһээ гадна хуудэ нотагуудта 50 жэлэй туршдаа гэрэй шэнхлэй 40 процентһээ бага бэшыиен түлжээр, тикхээд городуудта 25 жэлэй туршдаа гэрэй үнэ сэнгэй 50 процентһээ гэдэ бэшыиен түлжээр барилдан байрн гэрнуудыи худалдаа эрхэ предпритинууд ба эмхи зургаануудта олгогдон.

Хубин байрн гэрнуудэй барилгын проект зохёохо ба барилга хүдэлмэрийи нэржүүлхэ, архитектуруу-түсбэлгэлин түрүү шиндэхэбринуудыи, ашгатай, тэрэ тоодо нотагай барилгын материалнуудыи үр-

рэлгэмжэнуудыи — дүүрэнээр хангахын тула барилгын материалнуудай, хэрэгсэл зүйлүүдэй дэлгүүрэй жасануудыи хэрэгтэй хэмжээгээр эх болгохо гэдэ СССР-эй Госплан, СССР-эй Госстата ба союзна республикануудай Министруудэй Советуудтэ даалгагдана.

Хубин байрн гэрнуудыи бэлдэхэ, хэлбэрн шэнхдэхэ ба захбарилха талээр хүдэлмэри хэрхээр предпритинуудыи нонирхыи дээшлүүлхын тула да имхэ хүдэлмэри, мун тэрэшлэл ороотоо гэр баригшадта мунгоор барилгын материалнуудыи ба зүйлүүдэи зохёо талээр гэршанууд хүн зондо түлбэртэй түлэмжэеи үзүүлэхэ талээр тусбэт даабаринудыи дүүрэгтэдэ тоологдохо гэжэ тогтогдосон.

Хэблэдэ, телевизионно ба радио дамжуулануудта хубин гэр байра бариха тухай үргэноор тайлбарлан ойлгуулаха, орон дотор гэр байрн асуудал шиндэхлэеи түргэдэхэ шухала шэглэлүүдэй нэгэн болохо имнэ барилгын зорилгонууд ба арга болемжонууд тухай хүн зондо үргэноор мэдээсэхэ гэдэ эдэбхитэй, полиграфия ба номой худалдаа наймаанай талээр СССР-эй Гүрэнэй комитеттэ, телевизионно болон радио дамжуулан талээр СССР-эй Гүрэнэй комитеттэ даалгагдана.

Хубин гэр байрн барилга хизаарлан СССР-эй президентэи энэний урда тээхи шиндэхэбринуудыи болоуулаха шухала гэжэ тоологдон. Энэний урда тээ баталан абаһан, тус тогтоолдо тэрэргэхэ документнуудыи сэт соонь шэнхээр хаража үзэхэ ба болемжонууд гэдэ союзна республикануудай Министруудэй Советуудтэ, СССР-эй министрствэнууд ба албан зургаануудта даалгагдана.

Недондо жэлэй декабрь соо Вашингтондо гэр табигдан Договорыи баталгалтай холбоотой асуудалууд СССР-эй Верховно Советэй палатан удай гэдэ гэдэ хын хэрэгүүд талээр исчисленуудай хү

Республикын захиргаанай зургаануудга

БАСУЛИ МЭДЭХЭ ХЭРЭГТЭЙ

Бүрэлдэнэ хувиар... бэрээр туйламжа үгтээ байна. Тодорхойлон хэлбэл, сүүдэр шийдвэрээр ажилмент туршлага бүрэлдэх болоод, хэрэв тэдний олдогой хаан, туйламжа үгтээ ёстой юм.

УХ

Бүрэлдэнэ хувиар... бэрээр туйламжа үгтээ байна. Тодорхойлон хэлбэл, сүүдэр шийдвэрээр ажилмент туршлага бүрэлдэх болоод, хэрэв тэдний олдогой хаан, туйламжа үгтээ ёстой юм.

ДАМТАЙ ХҮН

Эдгээр хувиар... бэрээр туйламжа үгтээ байна. Тодорхойлон хэлбэл, сүүдэр шийдвэрээр ажилмент туршлага бүрэлдэх болоод, хэрэв тэдний олдогой хаан, туйламжа үгтээ ёстой юм.

УХ

Бүрэлдэнэ хувиар... бэрээр туйламжа үгтээ байна. Тодорхойлон хэлбэл, сүүдэр шийдвэрээр ажилмент туршлага бүрэлдэх болоод, хэрэв тэдний олдогой хаан, туйламжа үгтээ ёстой юм.

УХ

Бүрэлдэнэ хувиар... бэрээр туйламжа үгтээ байна. Тодорхойлон хэлбэл, сүүдэр шийдвэрээр ажилмент туршлага бүрэлдэх болоод, хэрэв тэдний олдогой хаан, туйламжа үгтээ ёстой юм.

УХ

Бүрэлдэнэ хувиар... бэрээр туйламжа үгтээ байна. Тодорхойлон хэлбэл, сүүдэр шийдвэрээр ажилмент туршлага бүрэлдэх болоод, хэрэв тэдний олдогой хаан, туйламжа үгтээ ёстой юм.

УХ

Бүрэлдэнэ хувиар... бэрээр туйламжа үгтээ байна. Тодорхойлон хэлбэл, сүүдэр шийдвэрээр ажилмент туршлага бүрэлдэх болоод, хэрэв тэдний олдогой хаан, туйламжа үгтээ ёстой юм.

УХ

Бүрэлдэнэ хувиар... бэрээр туйламжа үгтээ байна. Тодорхойлон хэлбэл, сүүдэр шийдвэрээр ажилмент туршлага бүрэлдэх болоод, хэрэв тэдний олдогой хаан, туйламжа үгтээ ёстой юм.

ХҮНЭЙ НАҮАН БА ХУБУҮНЭЙ ДУРАН

(Дуун болонон шүлгүүд тухай бодомжо)

Элизавета Ешесова Балданмаксарова — буряд литературар дэргэдэн залуу эрдэмтэдэй нэгэн. 1987 оной апрель сард «Буряд поэзийн шинэ үзлийн үндэс» гэсэн номоо дээдэй коллеси тэрэншье сентлэр сар баталган байлаа.

УХ

Бүрэлдэнэ хувиар... бэрээр туйламжа үгтээ байна. Тодорхойлон хэлбэл, сүүдэр шийдвэрээр ажилмент туршлага бүрэлдэх болоод, хэрэв тэдний олдогой хаан, туйламжа үгтээ ёстой юм.

УХ

Бүрэлдэнэ хувиар... бэрээр туйламжа үгтээ байна. Тодорхойлон хэлбэл, сүүдэр шийдвэрээр ажилмент туршлага бүрэлдэх болоод, хэрэв тэдний олдогой хаан, туйламжа үгтээ ёстой юм.

УХ

Бүрэлдэнэ хувиар... бэрээр туйламжа үгтээ байна. Тодорхойлон хэлбэл, сүүдэр шийдвэрээр ажилмент туршлага бүрэлдэх болоод, хэрэв тэдний олдогой хаан, туйламжа үгтээ ёстой юм.

УХ

Бүрэлдэнэ хувиар... бэрээр туйламжа үгтээ байна. Тодорхойлон хэлбэл, сүүдэр шийдвэрээр ажилмент туршлага бүрэлдэх болоод, хэрэв тэдний олдогой хаан, туйламжа үгтээ ёстой юм.

УХ

Бүрэлдэнэ хувиар... бэрээр туйламжа үгтээ байна. Тодорхойлон хэлбэл, сүүдэр шийдвэрээр ажилмент туршлага бүрэлдэх болоод, хэрэв тэдний олдогой хаан, туйламжа үгтээ ёстой юм.

УХ

Бүрэлдэнэ хувиар... бэрээр туйламжа үгтээ байна. Тодорхойлон хэлбэл, сүүдэр шийдвэрээр ажилмент туршлага бүрэлдэх болоод, хэрэв тэдний олдогой хаан, туйламжа үгтээ ёстой юм.

УХ

Бүрэлдэнэ хувиар... бэрээр туйламжа үгтээ байна. Тодорхойлон хэлбэл, сүүдэр шийдвэрээр ажилмент туршлага бүрэлдэх болоод, хэрэв тэдний олдогой хаан, туйламжа үгтээ ёстой юм.

МАГАЗИН НЭЭГДЭЭ

М. Н. Ервобойд нэрэмжэтэ хууе ахакын техникумэй дэргэдэ байрны гэрнүүдэй хажууда халхан кооперативна худалдаа наймаанай эдэ хоолой шэнэ магазин нээгдэбэ.

УУЛЗАЛГА ДҮҮРЭВЭ

ЖЕНЕВЭ. СССР-эй болон США-тай хоорондо яарана буюу зөбсөгүүдье хурална талар туйлагдажа байн амжалта Европо тубидэ эб найрамдалые, аюулгүй байн нэрлүүлэх тула шэнэ арга боломжонүүдье нээж байна гэж буюу зөбсөгүүдье хурална талар Социалист интернационал Зүбсөгүүдье советэй гэрнүүд тобишлон байгаа.

ХОТОО, ХҮДӨӨГЭЙ ХОНИН

«Баян зүрхэтэй, уриг зантай хүн байгаа...»

М. ГОРЬКИЙН нэрэмжит республиканский научный библиотечный конференц-зал со Бурядад бэлтгэж байсан Ц.Д. Бадмаевий 60 наһанай ойдо зориулалтаар дурсгалт хөдөлгөөнийг зохион байгуулж, урьдчилсан үндэслэл, хөдөлгөөний уран зохиол, хотын дээд хургуулиудад студентууд дунда хургуулиудад хургалуулах үндэслэл зэрэг олоор хариуцаж байна.

Хотын 1-дэх интернат хургуулийн бүрэлдэхүүн, литературын багш Ж. Д. Балжинтовтай заадаг 4-дэх классийн хургалуулах гүйцэтгэл Ц.Д. Бадмаевий үг дээр Ч. Павловтай хургалуулах «Улаан-Уд» тухай дуугаар дурсгалт үгээ хэлжээ.

Ц.Д. Бадмаевий эрхэм шүлгүүдийг 1-дэх интернат хургуулийн, Додоо-Ивалгийн найман хэлээр хургуулийн шабнар олоор уншсан байна. Тэрээр хургалуулах үгээр «Алтан-Булга» гэж дуу, хатарай ансамблийн гүйцэтгэл, басгад дуунуудыг гүйцэтгэж, «Наша», Ц.Б. Бадмаевий үг дээр найруулсан «Талын дуун», «Сэлэнгийн эрдэм» гэж дуунууд сэдхэл үзүүлж, наймаар эгзэлээ хургалуулах үгээр «Турал хэлэн», «А» үгээр, «Амар хэлэн дэлхийд ахан баян бэ», «Болгоомжтой Түгэдэй», «Хонин мөөргэд гү», «Залуу Шардарт», «Баян шигээн», «Бэрх хүүхдүүн», «Сэрэн-жороо» болон бусад шүлгүүдийг үгээр дуураагтай уншаа.

Гадна Додоо-Ивалгийн найман хэлээр хургуулийн дэргэд эмхидхэгдэн «Сэлэнгийн урсгал» гэжхэ литературна кружок гэгшүүд өөндөгнийг зохион шүлгүүдийг поэзий мүнхэ

дурсгалтаа зориулаа. Тийн 5-дхи классийн хургалуулах Ц.Д. Бадмаевий «Эхний, тэрэнгүй сур хургадаг Э. Лубсанова «Ивалга нотагийн», «Баян талаа» гэжхэ шүлгүүдээ уншаа.

Поэт С. Ангабаев Ц.Б. Бадмаевий ами наһанай намтар, зохёох ажил тухайн хонирхоомоор хөөрхэн байна. Ц.Б. Бадмаевтай сур хүдэлхэн хүдэлхэн, нотагайхидын үдээн үг хэлээ хэн.

Хэлэ, бэшгэй эрдэмэй доктор Е. В. БАРАННИКОВА: Цэрэн-Базар Бадмаевтай хургалуулах үгээр, Тимээхэ энэ дурсгалтаа үдэшлэ хабаадахаа, сэдхэл зурхээ урлагийн гайхалгүй. Энэ хадаа эх баян зүрхэтэй, хүчтэй зугаатай хүн байгаа. Ондоо хүн тухай нэгдэгшээ муу хорон үг хэлээгүй, өөрийгөө хайрхуудна магтаагүй юм. Хүүхэдтэй зориулалтаа шүлгүүдийг бэлдэж, поэтуудтай эрхмүүдэй нэгэн ябаа.

Хэлэ, бэшгэй эрдэмэй кандидат В. Б. МАХАТОВ: Бурядад багшанарай институтта хамта хуралдаа. Тэрэл үедэ Цэрэн-Базар шүлгүүдийг бэлдэж хэлээ хэн... Пушкиний түрээхэн 110 хэлэй ойдо зориулалта, институт соогоо өгсөө, хэлэ эмхидхэ бэлдэди. Бэлдэхэй болохо үедэ Цэрэн-Базарий институтай библиотекэ соогоо агууехэ поэзий биост олохо, аригаа, шэрдээ хэн. Тимээхэ хөмөгийн тэрэн нэ харуулжа, «Минин Пушкин», гэжхэ омогорхон хэлээгдэ бэлдэди. Институтадаа багшанарай урла молоний сагалуунаа нэгдэ хургалуулаа. Мүнөө тэдмэрийн үндэр, наглагар модод болонхой, нахан Эрхэтэ Раднаевич Раднаевичтай

Цэрэн-Базарай хургалуулах модо ошожо хараа нэмди... Сэрэгэй албанда байхадмаа, нүхэрин нэгэ нимэ бэшгэ бэлдэж гэжхэ: «...Албая эрэ хүн ёшоор дүүргэдэ бусыг даа. Василий Теркиной биост хэдэн үдэрэй урда нэгэ музейд хараба гэжхэ. Эрэлхэг, доруун сэргээш хууна хэн даа. Шамайеми гандса нануула, бэрхш даа. Москвада хөмөгийн ябахдаа, тэрэ музейдэй орожо хараамаа, ямаршэ «Василий Теркин» үгы байгаа. Намайгаа хүн хөхөж, наанаем тэгшлэхэе тимээхэ бэшгэ гэжхэ олохо нэм. Иймэл хүн хэн даа».

Поэт Г. Г. ЧИМТӨВ: — Эхэ уриг зантай, үхидүүдтэй аргагүй дуратай байланимын шүлгүүдэ сооноос элэрнэ. Мүнөө багашуулай шүлгүүдүүдэй уншахадаа голб байна даа. Литинистутада хуржа байда сагһаа хойшо бидэ нүхэсөө хэмди.

Нэгтэ республикийн уран зохиолтод Сэлэнгийн районий авлашдагтай, хургалуулах уулзажа байбади. Нэгэ хонирхойдо хэн. Хөрбө соо эшигхэн маараба. Цэрэн-Базар Бадмаев тэрэниие эжага: «Энэ эшгэн Жимбөө гэнэ», гэжхэ хэлээ. Тимээхэ хэлээ Шыденжаг Жимбөө: «Харин тэрэ хурган Бадмаев гэдэ маараа», гэжхэ харуусаба. Хар жуудын байхан бидэ нүхэрдэй элэгээ эгшгээрээ эснэлдэ бэлдэди даа...»

Уран зохиолтон, поэт Ц. А. ЖИМБӨВ: Цэрэн-Базарай унаган нүхэрэй нэгэн хэн. Нэгэ гэрээ олон жэлдэ байбади. Бэрэ-нэнэ бэе бэлдэ уншалсахаба... Буряад орон соогургаа,

Ага нотагаар сургаа аһала ябагдаа гэжхэ. Хааншэ ябахдаа, Цэрэн-Базар нэн түрүүн багашуулай уулзажа. Тэдэндэ шүлгүүдээ уншаа, хөөрлэдэ хэ эхэ дуратай хэн. Ухидүүдтэй зориулалта, ресскаа, шүлгүүдэ бури олоор лэ бэшгэ эһотойбди гэжхэ ходо наанаа болохо, «Ухидүүдэй уншаха журнал гаргадаг болохо нэмди», гэжхэ гэгээл түрүүн Цэрэн-Базар болоо гэжхэ... Ажалэй ветеран Х. Б. ХУБАЕВА:

Цэрэн-Базарай нотагай хунби. Тимээхэ багашан хойшо бэлдэхэ. Жааһаа хохон хурса үгтэй хэн. Зургаан багсагад дүүнэ байгаа. Угэ-наана «Басгагадэй гэжхэ наанада. Хубүүн энэндэй саанаа дураа гутаахгүй, зүгөөр томотойгоор: «Би Басгагадэй бэш, харин Цэрэн-Базар гэжхэ», гэжхэ, хургуулида хуржа хадаа, хурса, илангаа ород хэлэндэ бэрхэ хэн... Багадаа ород хэлэ, литература зааган багшан Нина Юрьевна 1982 ондо Улаан-Удэ эрхэдээ: «Цэрэн-Базар Бадмаевтай уулзажа байба», гэжхэ эхтэ наана бэлэ. Тэдэ хэдхэн үдэрэй урда тэрэ нүгшэнэ байгаа...

Дурсгалтаа үдэшн түгээхэдэ Ц.Б. Бадмаевий үг дээрэ бэлдэхэн Жааһаа хохон республикийн ардад артистар Г. Шойдабаева, О. Лерова, В. Балжинниев гэгшд гүйцэдэ хэн. Бэлитэ поэзий гэрэлтэ дурсгалын мүнхэлэн хайхан дуунуудай үнгата аялагууд шүлгүүдэй шүлгэ болжо, хүн бүхэнэй сэдхэлэй нангин хубьдэгшүүдэй дайран эгзэлдэ бэлэ.

Д. ДАМБАЕВ.

ВОСКРЕСЕНИ, 21.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
Москва, 9.00—Шэнэ хонин.
9.15—Ритмическ гимнастика.
10.00—Вариатета фильм.
10.10—«Спортлото» тираж.
10.25—«Будильник».
10.55—«Советск Союз» альб хэнбэл.
11.55—«Угловэй почто» хургалуулах дамжуула.
12.25—Убэлэй Олимпын XV нааданууд. Биатлон. 20 километр.
13.55—«Хүжмэтэ киоск».
14.25—«Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд».
15.25—Белоруссийн гурнай Я. Кулпийн нэрэмжтэ академическ театрай «Рядовые» гэрэн фильм-эпик.
17.40—СССР-эй ардад артист Б. Штоколо урдэнай романсууде дуулаа.
18.20—«Я люблю тебя, жизнь!» гэжхэ фотоконкурс нэлээт.
18.35—Уласхоорон-

дын шэнжлэл. 19.20—«Приключения на мальничк островах» уран хайханай фильм.
20.30—Убэлэй Олимпын XV нааданууд. Фигуриа холжорлоо. 22.00—Время. 22.30—Убэлэй Олимпын XV нааданууд. Конькигаар уридалга. 1500 метр. Эршүүл. 23.30—В. Шекспир. «Буря»—фильм-концерт. 00.45—Шэнэ хонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва, 9.00—«Зарядка, зогсогтыл». «Ухаан бодол» гэрэн программа. 9.15—«Горизонт» кинофильм хургалуулаа. 10.00—Совет ээи. С. Гаузенко. 10.35—Олимпын нааданууд түүхэ тухай баримтата фильм (ФРГ). 11.40—«Портредау». «О, мин Дельви». 12.40—Экономическ эрдэм мэдэсн үндэз хуури. 13.15—«Компьютертай хөөрлөдөн». 14.00—Убэлэй Олимпын XV нааданууд. Угловэй, Финляндийн ба Швецийн суглуулагдамал ко-

ТЕЛЕВИДЕНИ

Февралийн 21-нээ 28 хүртэтэ

ПОНЕДЕЛЬНИК, 22

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
Москва, 7.30—«120 минут».
9.35—«Поезд өн расписания»—уран хайханай фильм. 10.50—Убэлэй Олимпын XV нааданууд. Сань спорт. 4х5 километр эстафетэ. Эхээрнүүд Хоккей. СССР-эй ба ЧССР-эй суглуулагдамал команданууд. 13.55—Шэнэ хонин (14.05 хүртэтэ). 16.30—Шэнэ хонин. 16.40—Хубилган шэнэдэхлэн телевизоний программа. 17.50—Хүжмэтэ жаса. О. Респиги. 18.25—«Уходит в армию студент»—баримтата фильм. 18.55—Убэлэй Олимпын XV нааданууд. Конькигаар уридалга. 10000 метр. Эршүүл. Хоккей. СССР-эй ба ЧССР-эй суглуулагдамал команданууд. 21.55—Совет Армиин ба Далайн Сэрэгэй Флудой 70 жэлдэ зориулагдаган баярай суглаан, хайндэрэй концерт. 01.45—«Мунөөдэр»—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва, 9.00—Угловэй гимнастика. Хургалуулах программа. 9.15—Баримтата фильм. 9.35, 10.35—М. Лермонгозай шүлгүүд. 10.05, 12.10—Итальян хэлэн. 11.05—СПТУ-гай хургалуулаа. Информатикын ба тоолон тодорхойлох техникын үндэз хуури. 11.35—Байгалии шэнжлэл. 3-дхи класс. 13.00—«Я за тебя отвечаю»—уран хайханай фильм. 14.20—«Искусство всех времен и народов»—баримтата фильм. 14.40—Шэнэ хонин. 14.50—«Бой илуд оди» эстракийн уран хайханай фильм. 16.20—Убэлэй Олимпын XV нааданууд. Бобслей. Хадаһаа санаар холжорлоо. Эршүүл. Улаан-Уд. 17.45—Соносколгоо. 17.55—«Солдат, шалма дуугаа зориулна» (буряадаар). 18.25—«Дайшайлы алдар соло» программа. Забайкалийн сэрэгэй округой командалигша генерал-полковник А. В. Бетехтин

ВТОРНИК, 23

СОВЕТ АРМИИН БА ДАЛАЙН-СЭРЭГЭЙ ФЛОДОЙ 70 ЖЭЛ НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
Москва, 7.30—«120 минут».
9.30—«Рождение армии»—баримтата фильм. 10.00—Убэлэй Олимпын XV нааданууд. Сань спорт. 4х10 километрэй эстафетэ. Эршүүл. Хадаһаа санаар холжорлоо. Эхээрнүүд. Хоккей. Швецийн ба Канадын суглуулагдамал команданууд. 20.30—Солдат дунай бүхэсоона телефестиваль. 22.00—Время. 22.35—Телефестивалиин үргэлжлэл. 00.05—«Мунөөдэр»—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва, 9.00—Угловэй гимнастика. Хургалуулах программа. 9.15—Баримтата фильм. 9.25—Оршон тойронхи дэлхэй мый. 2-дохи класс. 10.05, 12.05—Француз хэлэн. 10.35—«Девятый вал»—баримтата фильм. 11.05—СПТУ-гай хургалуулаа. Юрэнхи биолог. 11.35, 12.35—«Түүхэ» 6-дхи класс. 13.05—«Фигури»—уран хайханай фильм. 14.35—«Дом у дороги»—фильм-балет. 15.15—«Советск Союзда алба хэнбэл». 16.15—«Фортпелания» хүжмэтэ кинофильм. 19.25—«Киевский шит Родины»—баримтата фильм. 16.10—«Приказ»—уран хайханай фильм. 1-дхи, 2-дохи сэрэг. 18.20—«Мунөөдэр» түби дэлхэй дээрэ». 18.40—Убэлэй Олимпын XV нааданууд. Конькигаар уридалга. 500 метр. Эхээрнүүд. Хоккей. Швецийн ба Канадын суглуулагдамал команданууд. 20.30—Солдат дунай бүхэсоона телефестиваль. 22.00—Время. 22.35—Телефестивалиин үргэлжлэл. 00.05—«Мунөөдэр»—түби дэлхэй дээрэ».

СРЕДА, 24

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
Москва, 7.30—«120 минут».
9.35—Убэлэй Олимпын XV нааданууд. Биатлон. 10 километр. 11.05—«Хүжмэтэ» стартернүүд. 11.50—Шэнэ хонин (12.05 хүртэтэ). 16.20—Шэнэ хонин. 16.35—Эрдэм уулзажа ба ажал хонирхой. 17.05—«Смерть на колесе». Архидалын хорон тухай баримтата фильм. 17.15—Түүхын хургалуулаа. 17.45—«Амар сайн, хүжэм!».
18.35—«Советская Эстония».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Хроника обновления—баримтата фильм. 19.25—«Мунөөдэр»—түби дэлхэй дээрэ». 19.45—Убэлэй Олимпын XV нааданууд. Тренингиа санаар хүрээлэл. Конькигаар уридалга. 3000 метр. Эхээрнүүд. Фигуриа холжорлоо. 22.00—Время. 22.35—«Викториа»—уран хайханай фильм. 24.00—«Мунөөдэр»—түби дэлхэй дээрэ».

ЧЕТВЕРГ, 25

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
Москва, 7.30—«120 минут».
9.35—«Зимовье на Студенной»—уран хайханай фильм. 10.45—Убэлэй Олимпын XV нааданууд. Санаар уридалга. 3х10 километрэй эстафетэ. Түгээхэлэй нааданда хабаадахаа командануудай мурисөөн. 22.00—Время. 22.30—Убэлэй Олимпын XV нааданууд. Хоккей. Түгээхэлэй нааданда хабаадахаа команданууд мурисөөн. Хадаһаа санаар холжорлоо. Эхээрнүүд. 00.15—«Мунөөдэр»—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

О. Респиги. 17.55—«...16 хүртэтэ ба тэрэнхээ дээрэ наһа ташуулаа». 18.40—«Всей душой»...—баримтата фильм. 19.30—«Мунөөдэр»—түби дэлхэй дээрэ». 19.50—Убэлэй Олимпын XV нааданууд. Хоккей. Түгээхэлэй нааданда хабаадахаа командануудай мурисөөн. 21.50—Хубилган шэнэдэхлэн телевизоний программа. 22.00—Время. 22.30—Убэлэй Олимпын XV нааданууд. Хоккей. Түгээхэлэй нааданда хабаадахаа команданууд мурисөөн. Хадаһаа санаар холжорлоо. Эхээрнүүд. 00.15—«Мунөөдэр»—түби дэлхэй дээрэ».

ПЯТНИЦА, 26

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
Москва, 7.30—«120 минут».
9.35—«Викториа»—уран хайханай фильм. 11.00—Убэлэй Олимпын XV нааданууд. Сань спорт. 20 километр. Эхээрнүүд. 12.30—Фильм-концерт. 13.00—Шэнэ хонин (13.10 хүртэтэ). 15.45—Шэнэ хонин. 15.55—«Лев завтрающего дня»—баримтата фильм. 16.15—Горьковский телестудийн программа. 17.10—Багашууде зориулагдаган дамжуула. 17.40—Экономическ эрдэм мэдэ-

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Фолонго» гэрэн уласхоорондын фестивал (Ирланди). 17.50—«Уран шүлгэй долгн дээрэ». 17.55—«Полоска не скользящих диких цветов»—уран хайханай фильм. 19.30—Убэлэй Олимпын XV нааданууд. Конькигаар уридалга. 100 метр. Эхээрнүүд. Хоккей. Түгээхэлэй нааданда хабаадахаа команданууд мурисөөн. 22.00—Время. 22.35—«Викториа»—уран хайханай фильм. 23.30—«Мунөөдэр»—түби дэлхэй дээрэ».

СУББОТО, 27

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
Москва, 7.25—«120 минут».
9.25—Убэлэй Олимпын XV нааданууд. Биатлон. Хоккей. Түгээхэлэй нааданда хабаадахаа команданууд мурисөөн. 13.05—«Социал оронуудтай» дээрэ». 13.25—«Булганда» хургалуулаа. 14.00—«А» амитадай аймагта. 15.00—«Ан дэхэ студий». 16.00—КПСС-эй Бүхэсоона XIX конференциин угуулаан. 17.30—Арадай уран бэлгитэ телепрограммануудай

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Фолонго» гэрэн уласхоорондын фестивал (Ирланди). 17.50—«Уран шүлгэй долгн дээрэ». 17.55—«Полоска не скользящих диких цветов»—уран хайханай фильм. 19.30—Убэлэй Олимпын XV нааданууд. Конькигаар уридалга. 100 метр. Эхээрнүүд. Хоккей. Түгээхэлэй нааданда хабаадахаа команданууд мурисөөн. 22.00—Время. 22.35—«Викториа»—уран хайханай фильм. 23.30—«Мунөөдэр»—түби дэлхэй дээрэ».

ВОСКРЕСЕНИ, 28

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
Москва, 9.00—Шэнэ хонин.
9.15—Ритмическ гимнастика.
10.00—«Спортлото» тираж.
10.15—«Будильник». 10.45—«Советск Союз» альб хэнбэл.
11.45—«Угловэй почто» хургалуулах дамжуула.
12.15—«Вариатета фильм». 12.40—«Хүжмэтэ киоск». 13.10—«Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 14.10—«Элүүр энэ байгаа». 14.55—«Серебряная пражка Каролин»—уран хайханай фильм.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

16.30—хургуули ба акабайдагтай. Политическ шэнжлэлгэ Л. А. Вознесенский—дамжуулах хургуури. 18.00—Мультифильмүүд. 18.20—«Объектив». 19.00—Уран шүлгэй долгн дээрэ. 19.05—Уласхоорондын фестивал. 19.50—Убэлэй Олимпын XV нааданууд. Фигуриа холжорлоо. Эхээрнүүд. 20.50—«Кино-жэлэй дүндүүд». 22.00—Время. 22.35—«А» Фелисаногай концерт (США). ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА Москва, 9.00—«Зарядка зогсогтыл». «Ухаан бодол» гэрэн программа. 9.20—«Эхний хургуули». 9.50—И. Пущин. 10.50—«Москагай В. В. Куйбишевэй нэрэмжтэ үйлдэбэрийн «Электровоз» гэгшдэлэй коллективтэй социологуйтай уулзажа. 11.30—Убэлэй Олимпын XV нааданууд. Сань спорт. 30 километр. Эршүүл. 12.55—«Тэдэ наһатай болохо». 13.40—Убэлэй Олимпын XV нааданууд. Бобслей. 14.25—Гүйсэд хууи искусство тухай. 15.25—«Наадый, гармонь». 16.35—«Лесные фиалки»—уран хайханай фильм. 17.00—«Горизонт». Киноальманах.

ХҮШӨӨГЭЙ ДЭРГЭДЭ

Улаан-Удэ—Тарбагатай—Мухар-Шэбэр—Бэшүүр гэрэн аяншалгын замаар Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флудой мундэлхөөр 70 жэлэй ойдо зориулагдаган, автомобилгаар уридалга түгээхэ. Тус уридалга ВЛКСМ-эй, ДОСААФ-ай окоммуудай үгээр зүрхэлжэ гэрэн байгаа. Автомобилистнууд тогтоһон лэ нотагаа ажаллаштай, залуушултай уулзажа, Улаан Арми тухаа хөөрлөдөнүүдэй үнгрэгээ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда баатарай үхэлдөр унаһан хунүүдтэй зориулаһан хүшөөгэй дэргэдэ митинг болжо, партин Бэшүүрэй райкомой пропаганда ба агитацион тэбгэе дагууш В. А. Семеников, дайнай ба ажалай ветеран Г. М. Агафонов, ДОСААФ-ай обласной комитетэй тугуулушын орлогшо Н. А. Донцова гэгшдэ үг хэлээ.

Ууулдэн айлшад хүшөөгэй дэргэдэ баглаа сэлэгүүдэй табиба. В. ИЛЬИНА.

ЭМ ДОМГУЙГӨӨР АРГАЛАГШАД

Эм дом, элдэб бэлтхэг үүнгүй бөө аргалха хүсэлтэй гүт? Тимээхэ наа, физкультурын аргаар бөө аргалдаг диспансер оштыл—гэжхэ мэдестра О. В. Чукреева хэлээгдэ.

Хотын врачбон-физикултурна диспансертэй нотагаа эрхээр барин абажа шалдахаа болонхоо ушарнууде, бронхит, элдэбээр эмтлэн хунүүдэй амжалтагайгаар аргална, спорт-сменүүдтэй заабари үгэнэ, өгүүл килограммуудаа харха хүсэлтэй хунүүдтэй туллана. Тус диспансерий «эм дом» гэгшэд, үдэр бүрийн гүйдэлэй хүсөөр бөө хорилго, эдөөнэй диетэ, массаж, гимнастика, зүүгээр хадхажа аргалха гэжхэ мэдэ олон.

Диспансертай ахалагша врач В. И. Абрамовтай уулзахадаа мун, хэдэ хүдэлмэри тухайгаа хөөрнэ, кабинэдууде харуу-

ГЭР БҮЛӨӨРӨӨ ХАБААДАЛСЫТ

АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжтэ «Забайкалец» клубай стадионууд дээрэ, ЛБР-эй түмэр замшадтай парк соо сансга, амарха юм. Тимээхэ «Спартак», «Труд», ЛБРЗ, «Локомотив», «Забайкалец» клубуудай сань баазанууде хонирхой мурисөөн, уридалга-нууд үнгрэгээгээр хараалагдаба.

Республикийн ипподром дээрэ ДОСААФ-ай обком сэрэгэй спортнагай хайндэр үнгрэгэнэ. Эндэ парашюдаар хүнгрэгээгдэх юм. Бүхэ эдэ хэмжээг абуулганууд үдэрэй 10—12 часууднаа эхилхэ болно.

Коридор соо хууан хубүүндэ хандахадамай, тэрэ ингэжэ сөөрбэ: «Би зургаадахэ класс хууанба, Саша Инглик гэжхэ. Мори уридаландаа ходоодо хабаадахаа. Тэдэ нургаага эхээр баярад хуужа шаддаггүй дээрэнэ энэ эрээб. Удэр бүри ишэ эрээ, гимнастика, массаж хэнбэл, бассейнэ ошонбо. Нурганин эхэ болохо гэжхэ эмгэнээб.

Массаж хэдэ кабинет соо бронхит үбэнзтэй эхээртэ мэдестра Наталья Антонова Погорелая массаж хэнэ.

— Хүндөөр үбэнзлэн аад, мүнөө барг болобо. Массаж тухатай гэжхэ эдээрэй хэллэн үгэнүүд юунхэсхэе үлүүгээр гэрэллэн. Тэдэ эмшлэдэг враче шагнабади. В. Ф. Крюкова: «Полклиникэ бүхэндэ маанэ диспансерэй мэргэжлэн би, Ухидүүнэй нарай нялха байхааа эхилээд, томо болоторын сэргэжэ сэхэ, элүүр энэ бээтэй байхыно сахинабади. Районуудай түб хууринуудта манай мэргэжлэдэ баһал би. Хүдөө нотагаа диспансертэ эржэ, ухидүүнэй нургаа яажэ эхлэхэ гэжхэ нургаа, хүүгээдэ маанэрта асердаг олон ушар гардаг. Бидэ тэдээртэй заабари үгээжэ, эхэндэ яагаад массаж хэнбэл, эмар гимнастика үхидүүндэ хуулээб гэжхэ мэте хөлжэ үгээдэг гэжхэ биди».

Зунай сагта Нугаһантын хүндэ эмжэ газарта «Солнечный» гэрэн элүүрүүдүнэй лагер үхидүүдэй уган абагад. Молодиг хайхан газарта, ариуэн агаарта хүгээдэ бөө аргалха, сэнгээ, гүйхэ, харайха аргатай бэшуу.

Методист Л. Г. Сорокина, гимнастикын инструктор Т. В. Паникова, мэдестра О. В. Чукреева, массаж хэдэ Н. А. Погорелая ба бусад хүнэй бэвэйн энэ элүүрэй санхэ зорилготой хүнгэн бэшэ ажалда бүхэ хүсэ шадлаа. эслүүнэ.

И. ТУМУРОВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: мэдестра О. В. Чукреева үбэнзлэн хүндэ арга хэнэ байна. Д. АЛТАЕВАЙ ФОТО.

БҮРГУУЛИЙН МУЗЕЙ

Алцаг нотагай дунда хургуулида музей нээгдээ. Ухидүүд буряад ардад амжалтаа хуушалаа, голболго, ажалэй эр эмсэг, нэгэ гэр со табигдалаг эдэ баран гэжхэ мэтын хонин экспонатнууде суглуулаа. Улаан сагта селсөөсөөдэй түрүүлгээр шүдлэн, мүнөө наһанайгаа амаралтада гараһан Д. Ж. Дагваев энэ хэрэгэ эрхилнэ. Нотагаа шэнжэлхэ дуратай эдиршүүл эдэ бүгээдэнэ аргагүй баяртай.

Зэдн район. В. ДАМПИЛОВ.

АЛТАН ТҮРЭ

Районной түбтэ ажаһуудаг Феофан Иосифович ба Ирина Зибанова Спленитенной алтан